Evropski parlament
2014-2019

Dokument zasedanja

A8-0286/2016

12.10.2016

POROČILO

o strategiji EU do Irana po jedrskem sporazumu
(2015/2274(INI))

Odbor za zunanje zadeve

Poročevalec: Richard Howitt

VSEBINA

Stran

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA 3

MNENJE ODBORA ZA MEDNARODNO TRGOVINO 16

IZID KONČNEGA GLASOVANJA V PRISTOJNEM ODBORU 20

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o strategiji EU do Irana po jedrskem sporazumu
(2015/2274(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju skupne izjave, ki sta jo podpredsednica Evropske komisije/visoka predstavnica Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko Federica Mogherini in iranski minister za zunanje zadeve Mohamad Džavad Zarif podala 16. aprila 2016 v Teheranu,

– ob upoštevanju resolucije varnostnega sveta Združenih narodov št. 2231(2015), sprejete 20. julija 2015,

– ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 20. julija 2015 o dogovoru o iranskem jedrskem programu,

– ob upoštevanju svojih prejšnjih resolucij o Iranu, zlasti tistih z 10. marca 2011 o pristopu EU v odnosih z Iranom[1], s 14. junija 2012 o položaju etničnih manjšin v Iranu[2], s 17. novembra 2011 o Iranu – nedavni primeri kršitev človekovih pravic[3] in s 3. aprila 2014 o strategiji EU do Irana[4],

– ob upoštevanju strateškega okvira EU in akcijskega načrta za človekove pravice in demokracijo; ob upoštevanju letnih poročil EU o človekovih pravicah,

– ob upoštevanju svojih prejšnjih resolucij o letnih poročilih EU o človekovih pravicah,

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 8. oktobra 2015 o smrtni kazni[5],

– ob upoštevanju poročila posebnega poročevalca Združenih narodov z dne 10. marca 2016 o položaju človekovih pravic v Islamski republiki Iran in njegovih nedavnih izjav z dne 20. maja in 8. junija 2016, v katerih izraža zaskrbljenost zaradi odvzema prostosti zagovornikom človekovih pravic in nedavnega vala spodbujanja sovraštva do bahajske skupnosti, ter poročila generalnega sekretarja Združenih narodov z dne 3. marca 2016 o položaju človekovih pravic v Islamski republiki Iran,

– ob upoštevanju resolucije generalne skupščine Združenih narodov A/RES/70/173 o položaju človekovih pravic v Islamski republiki Iran, ki je bila sprejeta 17. decembra 2015,

– ob upoštevanju izjav visoke predstavnice Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko/podpredsednice Komisije Federice Mogherini z dne 14. oktobra 2015 o usmrtitvi mladoletnega prestopnika v Iranu in z dne 20. maja 2016 o obsodbi iranske

[1] Sprejeta besedila, P7_TA(2011)0096.
[2] Sprejeta besedila, P7_TA(2012)0265.
[3] Sprejeta besedila, P7_TA(2011)0517.
[4] Sprejeta besedila, P7_TA(2014)0339.
[5] Sprejeta besedila, P8_TA(2015)0348.

zagovornice človekovih pravic Narges Mohamadi,

– ob upoštevanju člena 52 Poslovnika,

– ob upoštevanju poročila Odbora za zunanje zadeve in mnenja Odbora za mednarodno trgovino (A8-0286/2016),

A. ker sta jedrski dogovor z Iranom in notranjepolitično dogajanje v Iranu omogočila reforme v državi in izboljšanje njenih odnosov z Evropsko unijo;

Odnosi med EU in Iranom

Politični dialog

1. meni, da je bil celoviti skupni načrt ukrepanja, poznan tudi kot jedrski dogovor z Iranom, še posebej lep dosežek multilateralne diplomacije in še posebej evropske diplomacije, ki bi moral ne samo občutno izboljšati odnose med EU in Iranom, ampak tudi spodbujati stabilnost v celotni regiji; meni, da so sedaj vse strani odgovorne za zagotavljanje doslednega in celovitega izvajanja tega dogovora; pozdravlja ustanovitev skupne komisije, sestavljene iz predstavnikov Irana in E3/EU+3 (Kitajske, Francije, Nemčije, Ruske federacije, Združenega kraljestva in ZDA skupaj z visoko predstavnico Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko/podpredsednico Komisije); popolnoma podpira visoko predstavnico Evropske unije za zunanje zadeve in varnostno politiko v njeni vlogi koordinatorke skupne komisije, ustanovljene v okviru celovitega skupnega načrta ukrepanja, ter meni, da je še vedno bistvenega pomena dosledno in celovito izvajanje tega načrta;

2. pozdravlja obisk visoke predstavnice Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko/podpredsednice Komisije Federice Mogherini skupaj s sedmimi evropskimi komisarji 16. aprila 2016 v Iranu kot pomemben mejnik na poti k oblikovanju ambicioznega programa za dvostranske odnose med EU in Iranom na področjih v obojestranskem interesu; ugotavlja, da so bile številne izjave Komisije in delegacije EU v Iranu – med katerimi je zadnja vključevala podpredsednico/visoko predstavnico in sedem komisarjev – osredotočene na trgovino in gospodarske vezi;

3. želi spomniti, da sklep Sveta o odpravi vseh z jedrsko energijo povezanih sankcij zoper Islamsko republiko Iran na podlagi izvajanja obveznosti iz skupnega celovitega načrta ukrepanja omogoča ponovno sodelovanje z Iranom in bo ustvarila priložnosti in koristi za obe strani, saj bo zagotovila potencial za ponovno odprtje iranskega trga evropskim podjetjem; opozarja, da ima Iran številčno, sorazmerno visoko izobraženo in mlado prebivalstvo ter eno najbolj raznolikih sestav BDP v regiji, potrebuje naložbe in je potencialni trg za visoko kakovostno evropsko blago;

4. pozdravlja odprtost v odnosih z Iranom; poudarja, da bi moral razvoj odnosov med EU in Iranom napredovati vzporedno z izvajanjem jedrskega sporazuma/celovitega skupnega načrta ukrepanja; opozarja, da sporazum določa, da lahko njegovo neizpolnjevanje s strani Irana privede do ponovne uvedbe sankcij; poziva k obnovitvi odnosov med EU in njenimi državami članicami ter Iranom, pri čemer morata obe strani tesno sodelovati pri dvostranskih in večstranskih vprašanjih, da bi povečali stabilnost regije in učinkovito izvajanje jedrskega dogovora; meni, da bi bilo treba odnose med

EU in Iranom razvijati z večplastnim dialogom, ki bi zajemal politične, diplomatske, gospodarske, akademske, tehnične in medčloveške stike ter vključeval akterje civilne družbe, nevladne organizacije in zagovornike človekovih pravic; podpira odpiranje odnosov med EU in Iranom v vzajemno korist obeh strani na podlagi realističnih ocen skupnih interesov in razlik, da bi se spodbudila postopna širitev sodelovanja v ozračju krepitve zaupanja, predvsem v korist iranskega naroda in narodov EU; v zvezi s tem podpira zavezo EU glede obnovljenih stikov z Iranom, ki naj bi temeljili na štirih plateh dialoga: dialog bo vseobsegajoč; dialog bo usmerjen v sodelovanje na področjih, kjer imata Iran in EU obojestranske interese; dialog bo kritičen, odprt in iskren na področjih, kjer se Iran in EU ne strinjata, a iščeta skupne točke; dialog bo po svojem tonu in v praksi na splošno konstruktiven;

5. pozdravlja institucionalne spremembe v Evropski službi za zunanje delovanje (ESZD), ki odražajo rezultate celovitega skupnega načrta ukrepanja, zlasti ustanovitev iranske projektne skupine znotraj ESZD, katere namen je usklajevati različna področja delovanja v zvezi z vsemi vprašanji, povezanimi z Iranom; pozdravlja korake, ki jih je napravila ESZD za vzpostavitev delegacije EU v Teheranu, k čemur je pozval Evropski parlament v svojih prejšnjih resolucijah, saj bo EU omogočila sodelovanje z iranskimi oblastmi ter s tem boljše poznavanje EU v javnosti v tej državi in tako preprečevala nesporazume in gradila rastoče sodelovanje med EU in Iranom; v zvezi s tem poudarja, da je za trgovino in naložbe pristojna EU ter da bi vzpostavitev delegacije EU v Teheranu olajšala sodelovanje med EU in Iranom na področju trgovine, izobraževanja, kulture, človekovih pravic in okoljske trajnosti ter tako močno prispevala k izpolnitvi pričakovanj obeh strani; poudarja, da bi moral biti televizijski program Euronews v jeziku farsi v prihodnosti pomemben medijski most med EU in perzijsko govorečim občinstvom;

6. želi spomniti, da sta se EU in Iran odločila, da bosta vprašanja v skupnem interesu obravnavala konstruktivno; poziva, naj strategija EU za obnovljene stike z Iranom najprej temelji na ukrepih za krepitev zaupanja na tehničnih področjih, ki bi ustvarili pozitivne vzorčne primere za skupno delo EU in Irana ter omogočili pomembnejše dolgoročno sodelovanje;

7. vztraja, da je pomembno razvijati parlamentarno razsežnost odnosov med EU in Iranom, ki naj bo del strategije za ponovno vzpostavljanje medsebojnega zaupanja; glede tega ponovno izraža svojo podporo predlogu – o katerem sta razpravljala Evropski parlament in iranski parlament (madžlis) – o medparlamentarnem dialogu o boju proti terorizmu, ki bo pomenil priznanje skupnih izzivov radikalizacije v Iranu, na Bližnjem vzhodu in tudi v EU; pozdravlja obnovljeni politični dialog med EU in Iranom, tudi o človekovih pravicah; spodbuja, naj se v prihodnosti razvije dialog o človekovih pravicah, ki bo vključeval predstavnike sodstva, varnostnih organov in civilne družbe; priznava, da je na obeh straneh resda še vedno najti sumničavost in nezaupanje, a številne države članice in Iran druži dolga zgodovina in Iran si prizadeva, da bi z EU gojil dobre odnose, kar nudi možnosti za odnose, ki bodo temeljili na medsebojnem zaupanju in spoštovanju; priznava zapletenost iranske notranje politike in ponovno poudarja, da se EU ne poskuša vmešavati v notranjepolitične izbire te države, niti katere druge, si pa prizadeva za sodelovanje, ki temelji na obojestranskem spoštovanju mednarodnih standardov in načel; meni, da lahko pride do popolne normalizacije odnosov le vzporedno s stalnim izvajanjem celovitega skupnega načrta

ukrepanja prek rednega in trajnega dialoga ter da bi morala biti nujna prednostna naloga razširitev odnosov med EU in Iranom na področja, za katera obstaja obojestransko soglasje za to; vseeno je prepričan, da mora biti končni cilj vzpostavitev partnerstva med Iranom in EU;

8. ponovno izraža odločno, načelno in dolgotrajno nasprotovanje EU smrtni kazni v vseh primerih in v vseh okoliščinah ter še enkrat poudarja, da je odprava smrtne kazni eden od ključnih ciljev politike EU na področju človekovih pravic in njene zunanje politike; ostaja zelo kritičen do pogoste uporabe smrtne kazni v Iranu; meni, da je glavni cilj političnega dialoga zmanjšati uporabo smrtne kazni; poziva k takojšnjemu moratoriju na izvrševanje smrtne kazni v Iranu; je seznanjen, da do večine usmrtitev pride zaradi kaznivih dejanj, povezanih z drogami; razume izzive, s katerimi se sooča Iran kot država na eni od glavnih tranzitnih poti za droge na svetu, saj je 86 % opija, ki se zaseže po svetu, zaseženega na njegovem ozemlju; vseeno meni, da bi skupen program za obravnavo tega vprašanja lahko ponudil dialog o vprašanjih v zvezi s smrtno kaznijo, kot je uporaba smrtne kazni za kazniva dejanja, povezana z drogami, in za posameznike, mlajše od 18 let, kar krši prostovoljne mednarodne zaveze Irana po pravu človekovih pravic in humanitarnem pravu; poziva poslance iranskega parlamenta, naj kot prvi korak spremenijo člen 91 kazenskega zakonika iz leta 2013, da bi odpravili smrtno kazen za osebe, mlajše od 18 let; je seznanjen, da je bil iranskemu parlamentu predložen predlog zakona, ki bi – če bi bil sprejet – za nenasilna kazniva dejanja, povezana z drogami, spremenil kazen iz smrtne kazni v dosmrtno zaporno kazen; opaža, da bi se s sprejetjem tega predloga lahko občutno zmanjšalo število usmrtitev v Iranu;

9. poudarja, da bi odprava smrtne kazni za kazniva dejanja, povezana z drogami, občutno zmanjšala število usmrtitev (po iranskih ocenah do 80 %); poziva k sodelovanju med EU in Iranom v boju proti nezakoniti trgovini z drogami, da bi to postalo eden od načinov za obravnavo vprašanja usmrtitev v državi ob upoštevanju standardov s področja človekovih pravic; poziva Komisijo, naj zagotovi tehnično pomoč in krepitev upravnih zmogljivosti v podporo pravni državi v Iranu, tudi s spodbujanjem reforme pravosodnega sistema, da bi se povečala odgovornost in zagotovile alternativne možnosti za zaporno in smrtno kazen; poziva Komisijo, naj zagotovi, da se nobena tehnična ali druga pomoč, ki se ponudi Iranu, ne bo uporabila za kršenje človekovih pravic;

Trgovinske in gospodarske zadeve

10. je seznanjen s ciljem, ki si ga je zadal Iran, da bi dosegel letno stopnjo rasti 8 %; meni, da so evropske naložbe bistvene, da bi Iran dosegel ta cilj; poudarja, da Evropska unija ne nasprotuje dovoljeni poslovni dejavnosti z Iranom in mednarodnim podjetjem ali finančnim institucijam ne bo preprečevala sodelovanja z Iranom, če bodo spoštovali vse veljavne zakone; poudarja, da bo moral Iran, če bo želel uresničiti svoj gospodarski potencial, narediti korake v smeri oblikovanja preglednega gospodarskega okolja, ki bo privlačno za mednarodne naložbe, in sprejeti ukrepe za boj proti korupciji na vseh ravneh, zlasti kar zadeva upoštevanje priporočil projektne skupine za finančno ukrepanje o vprašanjih, kot je prenehanje finančnih tokov za teroristične organizacije; poziva EU, naj v celoti podpira prizadevanja Irana v tem procesu, zlasti s podporo prizadevanjem za sklenitev dvostranske pogodbe o naložbah med EU in Iranom;

11. poudarja, da utegneta biti trgovina in obnovljen dostop do svetovnega trgovinskega sistema, temelječega na pravilih, način za odpravo osamitve Irana ter da bi lahko bila trgovina pomembno orodje za okrepitev političnega dialoga in spodbuditev sodelovanja med državami v regiji, da bi se tako povečali regionalni razvoj, zaposlenost in stabilnost v širši regiji;

12. ugotavlja, da je Iran drugo največje gospodarstvo na Bližnjem vzhodu z ocenjenim nominalnim BDP leta 2015 v višini 397 milijard USD; prav tako je seznanjen, da vrednost trgovine EU z Iranom znaša približno 8 milijard USD in naj bi se v naslednjih dveh letih povečala za štirikrat; želi spomniti, da je bila EU včasih glavna trgovinska partnerica Irana, in meni, da bi si morala za cilj postaviti vrnitev na ta položaj; podpira širjenje trgovskih odnosov EU z Iranom in poziva EU, naj razvija trgovinsko, finančno in gospodarsko sodelovanje z Iranom, da bi izboljšala življenjske razmere in zaposlovanje Irancev ter okrepila regionalni razvoj; meni, da bi lahko razširitev trgovine in naložb z Iranom dolgoročno prispevala k spodbujanju miru in stabilnosti v širši regiji, če bo EU našla priložnosti za regionalne naložbene sheme, na primer v zvezi z energetsko in prometno povezljivostjo;

13. meni, da Iran kljub temu, da so bile z evropskimi podjetji podpisane številne pogodbe, ni zmožen izpolniti svojih obveznosti zaradi pomanjkanja likvidnosti, kar pomeni, da je proces odpiranja Irana ujet v začaran krog;

14. je seznanjen, da je Iran največje gospodarstvo na svetu izven Svetovne trgovinske organizacije; podpira prošnjo Irana za članstvo v tej organizaciji; ugotavlja, je sedanji mandat EU za pogajanja o sporazumu o trgovini in sodelovanju z Iranom zastarel; poziva Komisijo, naj razišče možnosti za okrepitev trgovinskih in naložbenih vezi, da bi se tako povečala usklajenost Irana s predpisi STO in zaščitile evropske naložbe; poudarja, da bi formalni pogajalski okvir EU omogočil uporabo celotnega vpliva največjega povezanega trga in gospodarskega bloka ter vzpostavitev foruma za izmenjavo in dialog; poziva EU, naj preuči možnost ponovnega začetka pogovorov za pristop Irana k Svetovni trgovinski organizaciji (STO), saj bi članstvo v njej dodatno liberaliziralo gospodarstvo Irana, to pa bi spodbudilo gospodarsko rast, vključilo državo v svetovni sistem, temelječ na pravilih, zagotovilo mehanizem za podporo potrebnim reformam v Iranu ter zagotovilo odgovornost te države glede mednarodnih obveznosti; poziva Komisijo, naj ta pogajanja izkoristi za spodbujanje ključnih reform na področju pravic delavcev na podlagi temeljnih konvencij Mednarodne organizacije dela; je zaskrbljen zaradi zamude pri imenovanju predsednika delovne skupine Svetovne trgovinske organizacije za pristop Irana; poziva Komisijo, naj uporabi ves svoj vpliv za takojšnjo odpravo te ovire in začne postopek pristopa Irana k Svetovni trgovinski organizaciji; meni, da bi bilo treba za sklenitev postopka pristopa Iran odstraniti s seznama iz javne izjave projektne skupine za finančno ukrepanje;

15. meni, da pomanjkanje svobode izražanja prek spleta, sistematični nadzor in spremljanje spletnega prometa ter pomanjkanje digitalnih svoboščin ovirajo trgovino z Iranom ter kršijo človekove pravice in svoboščine; poudarja potencial odprtega in varnega interneta v Iranu za digitalno gospodarstvo; ponovno poziva k učinkovitemu režimu za nadzor evropskega izvoza, s katerim bi preprečili zlorabo blaga in tehnologij z dvojno rabo za kršitve človekovih pravic in proti EU;

16. poudarja tudi, kako pomembno je za Iran, da razvije gospodarske in trgovinske odnose z regionalnimi akterji ob ustreznem upoštevanju predpisov STO, da bi oblikoval enoten gospodarski in trgovinski blok; poudarja, da lahko EU zagotovi svoje strokovno znanje in podporo za razvoj in vzpostavitev tega regionalnega dialoga;

17. meni, da je umik z jedrsko energijo povezanih gospodarskih in finančnih sankcij s strani EU in mednarodne skupnosti, kot je določen v celovitem skupnem načrtu ukrepanja, pomemben del dokazovanja, da je EU izpolnila svoje zaveze v odnosu do Irana, ponuja pa tudi dokaz pripravljenosti za krepitev gospodarskega sodelovanja v obojestranske gospodarske koristi; ugotavlja, da je bila večina gospodarskih in finančnih sankcij sicer umaknjena, vendar se nekatere še vedno uporabljajo, jedrski dogovor pa se nanje ne nanaša; poziva EU, naj spodbudi podjetja s sedežem v EU k zagotovitvi popolne preglednosti svojih dejavnosti v Iranu; poziva, naj se poudarek nameni kakovosti in količini naložb ter naj se oblikuje pobuda za oceno, ali nove naložbe upoštevajo vodilna načela ZN o podjetništvu in človekovih pravicah, podobno kot v primeru umika sankcij proti Mjanmaru/Burmi; ugotavlja, da je učinkovito izvajanje smernic za družbeno odgovornost gospodarskih družb nujno, če želimo, da bodo imeli tesnejši trgovinski odnosi med EU in Iranom pozitiven učinek na celotno iransko družbo;

18. opozarja na pravno negotovost, ki jo primarne sankcije ZDA in dejstvo, da se transakcije opravljajo v dolarjih, ustvarjajo za podjetja iz EU, ki so pripravljena vlagati v Iran, to pa ogroža uresničevanje pričakovanih gospodarskih koristi celovitega skupnega načrta ukrepanja za Irance; vztraja, da je treba v skladu s priporočili projektne skupine za finančno ukrepanje obravnavati te in druge finančne zadeve, da bi ustvarili potrebno jasnost in pravno varnost za delovanje podjetij iz EU v Iranu; poziva k spremembi pristopa do trgovanja z Iranom; poziva, naj bo valuta pri transakcijah z Iranom euro, da bi tako oblastem ZDA preprečili nalaganje kazni, kot so jih v preteklosti naložile nekaterim evropskim bankam; je naklonjen tesnemu dialogu z Združenimi državami, da bi zagotovili kontinuiteto trgovine in evropskih naložb v Iranu;

19. hkrati poudarja, da lahko Iran uresniči svoj gospodarski potencial le z večjimi prizadevanji za zagotovitev okolja, ki bo privlačno za mednarodne naložbe; v zvezi s tem poziva Iran, naj zagotovi preglednost svojega finančnega sektorja ter se bori proti korupciji in pranju denarja v skladu s priporočili projektne skupine za finančno ukrepanje; pozdravlja akcijski načrt iranske vlade v povezavi s priporočili projektne skupine za finančno ukrepanje ter tehnične sestanke, ki so 12. julija potekali med EU in iranskimi uradniki, da bi izvedli potrebne reforme v zvezi s tem;

20. pozdravlja, da je celoviti skupni načrt ukrepanja že ustvaril pozitivne rezultate, kot je 43-odstotno povečanje trgovine med Iranom in EU v prvih šestih mesecih leta 2016 v primerjavi z istim obdobjem leta 2015, da se je 30 iranskih bank ponovno povezalo s sistemom SWIFT ter da je celoviti skupni načrt ukrepanja pozitivno vplival na okrepitev trenda zmanjševanja inflacije in obrestnih mer v Iranu; pozdravlja, da v Iranu posluje vse več majhnih evropskih bank, ki malim in srednjim podjetjem olajšujejo dostop do posojil; poziva, naj se posebna pozornost nameni vlogi malih in srednjih podjetij iz EU in Irana pri krepitvi trgovinskih odnosov;

21. pozdravlja, da želi iranska vlada privabiti tuje naložbe, saj so neposredne tuje naložbe

potrebne v vseh glavnih gospodarskih sektorjih; ugotavlja, da bodo morale v naslednjih 10 letih naložbe v infrastrukturo, ki bodo zagotovile priložnosti evropskim podjetjem, tudi v energetskem, avtomobilskem in letalskem proizvodnem sektorju, verjetno znašati več kot 1 bilijon USD; pozdravlja dejstvo, da je od podpisa celovitega skupnega načrta ukrepanja Teheran obiskalo 180 trgovinskih delegacij, tudi iz 15 držav članic EU, kar kaže na vse večje zanimanje za gospodarske odnose z Iranom; poziva EU in njene države članice, naj preučijo uporabo poroštev za izvozne kredite za okrepitev trgovine, financiranja projektov in naložb v Iranu; podpira pozitivno sklenitev sporazumov med iransko vlado ter Airbusom in Boeingom, ki dodatno povečuje zaupanje po sprejetju celovitega skupnega načrta ukrepanja;

Medpanožno sodelovanje

22. je seznanjen, da ima Iran druge največje rezerve zemeljskega plina in četrte največje rezerve nafte na svetu; meni, da ima sodelovanje na področju energetike lahko pomembno vlogo pri diverzifikaciji virov za oskrbo EU z energijo in zmanjšanju energetske odvisnosti držav članic od enega samega dobavitelja, s čimer se prispeva k energetski varnosti EU; meni, da lahko umik gospodarskih sankcij omogoči porabo precejšnjih sredstev za industrijo zemeljskega plina in nafte ter druge gospodarske sektorje, ki bi jim koristile naložbe in dostop do nove tehnologije; poziva evropska podjetja, naj vlagajo v iranski energetski sektor; zlasti poziva EU, naj podpira razvoj tehnologije utekočinjenega zemeljskega plina v Iranu; meni, da morajo biti naložbe v Iranu popolnoma skladne z dolgoročnimi zavezami EU za razogljičenje;

23. je seznanjen, da se trenutno z zemeljskim plinom krije več kot polovica energetskih potreb iranskih gospodinjstev; poudarja velik potencial razvijanja obnovljivih virov energije v Iranu, kjer je v povprečju 300 sončnih dni na leto, ocenjene proizvodne zmogljivosti pa so enakovredne 13–kratniku celotne iranske porabe energije; poziva Komisijo, naj podpira razvoj obnovljivih virov energije v Iranu, kar bi prispevalo k diverzifikaciji mešanice energijskih virov v državi;

24. poziva Iran, naj pristopi k pobudi za preglednost v ekstraktivni industriji (EITI), ter poziva, naj sodelovanje med EU in Iranom na področju energetike nenehno temelji na cilju izboljšanja okoljskih in socialnih, pa tudi gospodarskih koristi ljudi v Iranu in EU;

25. poudarja, da se Iran sooča s številnimi okoljskimi vprašanji, tudi pomanjkanjem vode in degradacijo tal, in da bi morala EU z izkoriščanjem polnega potenciala poslovnega sodelovanja sodelovati z Iranom, da bi okrepila varstvo okolja in spodbudila okoljsko trajnostni razvoj; poziva k okoljskemu sodelovanju na področjih upravljanja varovanja voda, tudi s podpiranjem Irana pri ohranjanju jezera Urmia, boja proti dezertifikaciji in potresnega nadzora ter boja proti onesnaženju zraka in ravnanja z odpadki; v zvezi s tem izraža posebno zaskrbljenost zaradi ravni onesnaženosti Kaspijskega morja ter poziva EU in države članice, naj dejavno podpirajo prizadevanja iranske vlade za odpravo tega hudega uničenja; pozdravlja, da so iranske okoljske nevladne organizacije razvile partnerstva z drugimi nevladnimi organizacijami v regiji; pozdravlja njihovo sodelovanje pri Mednarodni zvezi za ohranjanje narave (IUCN) in Ramsarski konvenciji; poziva Komisijo, naj pomaga iranskim nevladnim organizacijam pri razvoju projektov participativnega upravljanja;

26. verjame, da sta regionalni dialog in sodelovanje pri okoljskih vprašanjih med Iranom in

njegovimi sosedami nepogrešljiva za obravnavo vprašanj, kot so onesnaženost zraka, pomanjkanje vode in dezertifikacija; poudarja, da bi morala EU olajšati takšno regionalno sodelovanje kot pomemben ukrep za izgradnjo zaupanja in pri tem izhajati iz pripravljenosti regionalnih akterjev imeti korist od evropskega strokovnega znanja na tem področju;

27. je seznanjen s študijami, ki dvomijo v konkurenčnost jedrske energije v Iranu zaradi majhnih rezerv urana in stroškov njegovega pridobivanja; vseeno poziva Komisijo, naj preuči možnosti za civilno jedrsko sodelovanje z Iranom v skladu z zavezami iz celovitega skupnega načrta ukrepanja ter naj spodbuja Iran k podpisu Konvencije o jedrski varnosti; pozdravlja predlog nekaterih iranskih uradnikov o vzpostavitvi regionalnega dialoga o varnosti in varovanju civilnih jedrskih programov;

28. poudarja potencial sodelovanja na področju varnosti v letalstvu, saj bi se z zagotavljanjem tehnične pomoči in dostopa do potrebnih delov iranske družbe umaknile z evropskega črnega seznama;

29. je seznanjen z dejstvom, da Iran gosti tri milijone afganistanskih državljanov, od katerih jih ima le 950 000 formalni pravni status beguncev, Iran pa je tako ena od držav z največjim številom beguncev; pozdravlja dodatnih 6,5 milijona EUR finančne podpore EU Iranu za izobraževanje in zdravstveno oskrbo afganistanskega prebivalstva v tej državi; poudarja, da je treba sprejeti konkretne ukrepe, ki bodo ščitili človekove pravice afganistanskih migrantov in beguncev v Iranu, vključno z njihovo pravico do dolžnega pravnega postopanja in enakosti pred zakonom; verjame, da lahko sodelovanje med EU in Iranom pri upravljanju begunskega vprašanja izboljša medsebojno razumevanje, spodbuja boljše spoštovanje mednarodnega prava ter človekovih pravic samih prosilcev za azil in beguncev, lahko pa tudi prispeva k reševanju konfliktov, da bi se zmanjšali vzroki za sedanja in prihodnja gibanja beguncev; verjame, da bi moralo sodelovanje med EU in Iranom pri upravljanju begunskega vprašanja izboljšati dobro počutje beguncev v Iranu in preprečevati trgovino z ljudmi; meni, da bi moralo sodelovanje med EU in Iranom vključevati tudi obsežen dialog o migraciji, zlasti o političnih in zakonodajnih pristopih ter prednostnih nalogah v zvezi z zakonito in nedovoljeno migracijo, prosilcih za azil in beguncih, in sicer na nacionalni in regionalni ravni;

30. priznava, da lahko mlado, izobraženo in tehnološko napredno prebivalstvo v Iranu, kjer se ocenjuje, da je 60 % prebivalcev mlajših od 30 let, ter živahnost iranske družbe ponudita posebne priložnosti za napredek stikov z EU na medčloveški ravni na podlagi načel vzajemnosti in obojestranskega spoštovanja; meni, da programi izmenjave mladih spadajo med najuspešnejše dejavnosti za zbliževanje družb in kultur; zato pozdravlja povečanje števila študentov, ki v okviru programa Erasmus Mundus iz Irana prihajajo na evropske univerze, in sicer kot sredstvo za premagovanje zmotnih prepričanj in stereotipov; poziva, naj se s povečanjem izmenjav študentov in raziskovalcev, tudi s sodelovanjem med univerzami, razširi sodelovanje na področjih izobraževanja, raziskav in inovacij, med drugim pa tudi na področjih okolja, obnovljivih virov energije, pravosodja, človekovih pravic ter dobrega upravljanja; poziva Komisijo, naj poveča proračunska sredstva za študente programa Erasmus Mundus iz Irana; pozdravlja delavnice, ki so nedavno potekale na teheranski univerzi, da bi se povečala ozaveščenost o potencialnih koristih sodelovanja v programu Obzorje 2020 za iranske univerze; poziva iransko vlado, naj imenuje nacionalnega koordinatorja za program

Obzorje 2020, ki bo iranskim univerzam zagotavljal tehnično pomoč in svetovanje pri prijavljanju projektov v okviru programa Obzorje 2020; poziva Komisijo, naj preuči možnosti, kako iranskim akademikom in raziskovalcem olajšati študij in usposabljanje na evropskih univerzah; poziva k vzpostavitvi programa EU za združevanje raziskovalcev in študentov iz Irana, držav Sveta za sodelovanje v Zalivu in Evrope, da bi preučevali pridobljene izkušnje in spoznanja iz regionalnega povezovanja v Evropi;

31. izraža globoko zaskrbljenost zaradi pridržanja ljudi z dvojnim državljanstvom EU in Irana ob vstopu v Iran ter poudarja, da ta pridržanja ovirajo možnosti medčloveških stikov; poziva iranske oblasti, naj iranski diaspori iz Evrope omogočijo varno potovanje v državo rojstva;

Varnost v regiji

32. poudarja že več tisoč let trajajoč pomemben vpliv različnih iranskih ljudstev in kultur, tudi na Evropo; je seznanjen, da je Iran zaradi geostrateške lokacije, velikosti prebivalstva in gospodarstva, rezerv nafte in zemeljskega plina ter vpliva v regiji pomemben akter na Bližnjem vzhodu in v zalivski regiji; poudarja, da bo mogoče iranske strateške interese najbolje uresničevati z obnovljeno regionalno stabilnostjo, zasledovanje teh interesov pa ne gre in ne bi smelo iti na račun drugih pomembnih akterjev v tej regiji;

33. meni, da jedrski dogovor odpira možnosti za sodelovanje pri reševanju varnostne krize v regiji; meni, da lahko Iran v regiji odigra vlogo tistega, ki prispeva k stabilizaciji, in da bi takšno vlogo moral odigrati; meni, da lahko normalizacija odnosov z Iranom koristi celotni regiji; ocenjuje, da bi moral status Irana kot pomembnega regionalnega akterja državo voditi k temu, da prispeva k stabilizaciji v tej regiji; poudarja, da pregled evropske sosedske politike, ki je bil predstavljen 18. novembra 2015, vključuje načrte, da se v okvire razširjenega sodelovanja vključijo tretje države, ki so sosede držav partneric EU iz njenega sosedstva; spodbuja torej oblikovanje tematskih okvirov, na podlagi katerih bi se predlagalo sodelovanje med Unijo, državami partnericami južnega sosedstva in glavnimi regionalnimi akterji, kot je Iran, pri regionalnih vprašanjih, kot so varnost, energija ali celo upravljanje beguncev;

34. poziva vse države v regiji, zlasti Saudovo Arabijo in Iran, naj se vzdržijo sovražne retorike, ki podžiga konflikte, in naj ne delujejo sovražno oziroma ne podpirajo sovražnih oboroženih skupin v regiji, vključno z vojaškim krilom Hezbolaha in Al Nusro; izraža zaskrbljenost zaradi rastoče militarizacije v širši regiji in podpira prizadevanja za večji nadzor orožja in njegovo neširjenje ter za boj proti terorizmu, obenem pa priznava legitimne obrambne interese, a v kontekstu poskusov spodbujanja popolnega spoštovanja suverenosti vseh držav v regiji; je zaskrbljen zaradi razvoja poskusov iranskih balističnih raket, ki sicer ne predstavljajo kršenja določb celovitega skupnega načrta ukrepanja, a niso v skladu z duhom resolucije varnostnega sveta Združenih narodov št. 2231 (2015);

35. meni, da bi bilo treba v političnem dialogu med EU in Iranom slednjega in druge velike akterje v regiji pozvati, naj prevzamejo konstruktivno vlogo pri reševanju političnih kriz v Iraku, Jemnu, Siriji, Libanonu in Afganistanu, in sicer na podlagi spoštovanja mednarodnega prava in suverenosti teh držav; poziva, naj EU svoje diplomatske poteze raje oblikuje na podlagi političnih prioritet in ne verskih identitet ter na načelu

zagotavljanja spoštovanja, varnosti in zaščite narodov v vseh državah na Bližnjem vzhodu, vključno z Izraelom in palestinskim narodom, da bi podpirala bolj stabilen in harmoničen Bližnji vzhod; meni, da je sodelovanje med EU in Iranom v boju proti terorizmu in nasilnemu ekstremizmu v regiji pomemben del političnega dialoga;

36. meni, da konfliktov na Bližnjem vzhodu, v severni Afriki in v zalivski regiji ni mogoče rešiti, če pri tem ne sodelujejo vsi akterji; zato pozdravlja sodelovanje Irana v sirskih mirovnih pogajanjih prek njegove udeležbe v mednarodni podporni skupini za Sirijo; vseeno obžaluje, da iranski prispevek doslej ni pripeljal do občutnega izboljšanja razmer, in državo poziva, naj prispeva vsaj k dodatnemu olajšanju dostave humanitarne pomoči za izboljšanje zaščite civilnega prebivalstva pred napadi in k stalnemu iskanju dolgoročne rešitve konflikta; v zvezi s tem ugotavlja, da je Asadov režim v Siriji za preživetje vedno bolj odvisen od Irana, zato poziva iranske oblasti, naj uporabijo svoj vpliv, da bi sirski konflikt pripeljale k mirnemu zaključku;

37. pozdravlja pripravljenost Irana, da podpira sedanja prizadevanja za stabilizacijo Iraka, ga poziva, naj prevzame pomembno vlogo pri končanju sektaškega nasilja, in poziva k dodatnim prizadevanjem, da bi vse milice, ki delujejo v Iraku, privedli pod poveljstvo tamkajšnje vlade, da bi zastopala vse interese; poudarja, da se EU in Iran soočata s skupnimi sovražniki, kot so ISIS/Daiš, Al Kaida, Al Nusra in podobne organizacije, ki jih varnostni svet ZN označuje kot teroristične, ter se navdihujejo pri skrajnih sprevrženih razlagah islama; pozdravlja prispevek Irana k boju proti ISIS/Daišu, tudi njegovo zgodnjo podporo za kurdsko regionalno vlado v Erbilu, in priznava njegov odločilni prispevek v Iraku, s katerim je zaustavil napredovanje ISIS/Daiša in povrnil ozemlja, ki so bila pod nadzorom džihadističnega terorizma; izraža pa zaskrbljenost, ker se vedno znova pojavljajo poročila o osvoboditvah pripadnikov Al Kaide; je seznanjen s sporazumom med Iranom in Avstralijo o izmenjavi obveščevalnih podatkov za boj proti ISIS/Daišu;

38. meni, da so regionalna rivalstva dejavnik, ki je v ozadju konfliktov v več državah v regiji; je zelo zaskrbljen zaradi porasta sektaškega nasilja v regiji in poudarja, da je potrebno stalno in celovito diplomatsko udejstvovanje EU, da bi temeljno dinamiko konflikta obravnavali z dolgoročno podporo za spravo med etnijami in sektami; je zaskrbljen zaradi vedno hujšega boja za prevlado na političnem in verskem področju med Iranom in Savdsko Arabijo ter opozarja na posledice tega boja za reševanje konfliktov in varnost na Bližnjem vzhodu in drugje; meni, da sta politika zbliževanja med Iranom in Saudovo Arabijo ter njuno konstruktivno sodelovanje bistvena za sprostitev regionalnih napetosti, kot način iskanja konca oboroženih konfliktov v Iraku, Siriji in Jemnu ter migracijskih tokov, ki so posledica teh konfliktov, in za obravnavanje temeljnih vzrokov terorizma in ekstremizma, ki predstavljata grožnjo za regijo, pa tudi za Evropsko unijo in druga območja; poziva diplomacijo EU, naj poskuša zmanjšati napetosti med Teheranom in Riadom, tudi s krepitvijo zaupanja, dvotirno diplomacijo in ukrepi za zmanjšanje napetosti, namenjenimi nadaljevanju diplomatskih odnosov med Saudovo Arabijo in Iranom kot prvemu koraku, v okviru normalizacije odnosov; poziva EU, naj pri tem sodeluje z ZDA in Rusijo ter še posebej pri podpori razvoju nove regionalne varnostne infrastrukture, ki bo upoštevala, kako Iran in Saudova Arabija dojemata grožnje, pa tudi njune legitimne varnostne interese, ter bo jamčila za zagotavljala jamstva z vidika varnosti tako Iranu kot državam Sveta za sodelovanje v Zalivu; poudarja, da bi bilo lahko sodelovanje na področju pomorske varnosti v

Perzijskem zalivu, vključno s podpisom listine o prosti plovbi, prvi ukrep za krepitev zaupanja pri razvoju regionalnega zaupanja in sodelovanja;

Družbeno–ekonomska vprašanja, pravna država, demokracija in človekove pravice

39. meni, da revolucionarna dediščina Irana in njegova ureditev Islamske republike, pa tudi večje razlike med Iranom in EU, kar zadeva politično-institucionalne sisteme, ne smejo predstavljati ovire za odprt, iskren in neposreden dialog ter za iskanje skupnih točk pri zadevah, povezanih z demokracijo, pravno državo in človekovimi pravicami; poziva Islamsko republiko, naj razširi prostor za politični pluralizem; poudarja, da je iranski parlament naklonjen reformam in Evropi, obenem pa meni, da rezultati volitev v parlament in skupščino strokovnjakov februarja 2016 odražajo voljo iranskega ljudstva ter ponujajo priložnost za nadaljnje sodelovanje z Evropsko unijo in njenimi državami članicami, kar bi moralo voditi v konstruktivne odnose ter nuditi možnost notranjih gospodarskih, političnih in družbenih reform; poziva Iran, naj v celoti omogoči svobodne in poštene volitve v skladu z mednarodnimi standardi;

40. ugotavlja, da se je Iran odprl, ker potrebuje pomoč, da zadovolji potrebe svojih državljanov ter v državi zadrži mlade in visoko izobražene, kar je pomembno za njegovo stabilnost;

41. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da ima Iran najvišjo stopnjo usmrtitev na prebivalca na svetu; poudarja, da bi ukinitev smrtne kazni za kazniva dejanja, povezana z drogami, občutno zmanjšala število usmrtitev; v zvezi s tem pozdravlja možnost, da novoizvoljeni iranski parlament razmišlja o sprejetju zakonodaje, s katero bi bila nekatera kazniva dejanja, povezana z drogami, izključena s seznama kaznivih dejanj, za katera je zagrožena smrtna kazen;

42. pozdravlja dejstvo, da sprejetje islamskega kazenskega zakonika leta 2013 in iranska ratifikacija Konvencije OZN o otrokovih pravicah prepovedujeta usmrtitve otrok in omogočata ponovno sojenje vsem mladoletnim storilcem kaznivih dejanj, ki so bili obsojeni na smrt pred letom 2013; poziva Iran, naj zagotovi celovito izvajanje te prepovedi in da so vsi storilci kaznivih dejanj, ki jih to zadeva, seznanjeni s to pravico; poziva Iran, naj razglasi moratorij na smrtno kazen;

43. nadalje spodbuja Iran, naj v celoti sodeluje z vsemi mehanizmi ZN na področju človekovih pravic in s tem, da mednarodnim organizacijam za človekove pravice omogoči izvajanje njihovih misij, deluje v smeri izvajanja priporočil, podanih v tem okviru, tudi v splošnem rednem pregledu; takšen razvoj dogodkov bi izboljšal podobo Irana v evropskem javnem mnenju; poudarja, da iranska vlada z dialogom čedalje tesneje sodeluje pri posebnih postopkih ZN; poziva iransko vlado, naj obravnava pereča vprašanja, navedena v poročilih posebnega poročevalca ZN in generalnega sekretarja ZN o razmerah na področju človekovih pravic v Iranu, pa tudi posebne pozive k ukrepanju v resolucijah generalne skupščine ZN;

44. poziva ESZD in Komisijo, naj podpirata vzpostavljanje okolja, ki bo omogočalo ustrezno in neodvisno delovanje civilnodružbenih organizacij; poudarja pomen uveljavljanja smernic EU o človekovih pravicah, tudi o zagovornikih človekovih pravic, v kontekstu odnosov med EU in Iranom;

45. poziva Iran, naj spoštuje, varuje in izpolnjuje svoje zaveze iz ustave Islamske republike Iran, Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah, Konvencije o otrokovih pravicah in Mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah, in sicer s spoštovanjem pravice do svobode izražanja, tako na spletu kot sicer, mnenja, združevanja in miroljubnega zbiranja, misli, vesti, veroizpovedi ali prepričanja ter tako, da v pravu in praksi zagotavlja, da njegovi državljani uživajo pravice posameznikov ter socialne in politične pravice, brez diskriminacije ali preganjanja na podlagi spola, jezika, vere, političnega ali drugega prepričanja, narodnostnega, etničnega ali socialnega porekla, spolne usmerjenosti ali drugega statusa, kot je določeno v teh pravnih instrumentih; poudarja, da to vključuje temeljno pravico do enakosti pred zakonom, pa tudi pravico do enakopravnega dostopa do izobraževanja, zdravstvenega varstva in poklicnih priložnosti;

46. pozdravlja reforme novega zakonika o kazenskem postopku, vendar izraža resne pomisleke, da zakonik ne zagotavlja vseh varoval iz mednarodnih postopkovnih standardov; poziva Iran, naj spremeni zakonik o kazenskem postopku iz leta 2014 ter poskrbi, da bo vključeval jamstva za pošteno sojenje; poziva Iran, naj pregleda in spremeni zakonodajo, da bo zagotovil, da se izjave, podane na podlagi mučenja, zlorab ali drugih načinov izsiljevanja, v kazenskih postopkih ne bodo upoštevale kot dokazno gradivo, in da bodo organi samodejno preiskali vse pritožbe zaradi mučenja ali drugih vrst slabega ravnanja, o katerih se jih bo obvestilo;

47. poziva k izpustitvi vseh političnih zapornikov; poziva Iran, naj iz zapora izpusti državljane EU, pridržane ali obsojene v sodnih procesih, ki niso izpolnjevali mednarodnih standardov, med drugim: Nazak Afšar (58 let, v zaporu od marca 2016), Kamala Foroughija (76 let, v zaporu od maja 2011), Homo Hoodfar (65 let, v zaporu od junija 2016) ter Nazanin Zaghari-Ratcliffe (37 let, v zaporu od aprila 2016);

48. priznava, da v Iranu obstaja veliko število različnih ver in prepričanj; ugotavlja, da ustava Islamske republike Iran formalno varuje nekatere verske manjšine in njihove temeljne verske svoboščine; je vseeno zaskrbljen, ker se je povečalo število zaprtih posameznikov iz manjšinskih verskih skupnosti oziroma posameznikov, ki so zaprti zaradi svojih prepričanj; poziva iranske oblasti, naj zagotovijo, da se bodo pravice verskih in etničnih manjšin v celoti spoštovale in da bodo zaščitene z zakonom, ter naj razširijo versko svobodo;

49. je seznanjen z napredkom iranskih žensk na področju izobraževanja, znanosti in raziskav, ki ga ponazarja dejstvo, da je večina študentov na iranskih univerzah žensk; poziva EU in države članice, naj v dvostranskih odnosih z iranskimi oblastmi še naprej opozarjajo na vprašanje enakosti spolov; poziva k popolni enakopravnosti med spoloma prek ukrepov za odpravo obstoječe pravne in praktične diskriminacije žensk ter zagotavljanju enakopravne udeležbe žensk na trgu dela in pri vseh vidikih ekonomskega, kulturnega, družbenega in političnega življenja; pozdravlja poskuse priprave zakona o zaščiti žensk pred nasiljem in upa, da bo novoizvoljeni parlament obravnaval zakonodajo, ki v celoti kriminalizira nasilje nad ženskami, tudi nasilje v družini in posilstvo v zakonski zvezi;

50. pozdravlja obljubo, ki jo je dal predsednik Rohani med svojo kampanjo, da bo predložil listino državljanskih pravic, in njegove izjave o spodbujanju pravic etničnih manjšin;

meni, da bi morala listina sloneti na mednarodnih obveznostih Irana na področju človekovih pravic ter biti povsem v skladu z njimi; poudarja pomen spoštovanja pravne države in neodvisnosti sodstva pri zagotavljanju pravne varnosti, ki je potrebna za pritok neposrednih tujih investicij, pri čemer pa je treba v prvi vrsti upoštevati interese iranskega ljudstva; poziva sodstvo, naj spoštuje pošteno sojenje in dolžno pravno postopanje ter osumljencem omogoči dostop do odvetnika; poziva ESZD in Komisijo, naj sodelujeta z iranskimi oblastmi na področjih, kot so reforma pravosodja in reforma zaporniškega sistema, vključno z razmerami v zaporih, odgovornost vlade, spoštovanje pravne države, svoboda govora, univerzalne človekove pravice in temeljne svoboščine državljanov ter boj proti korupciji;

51. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje vladi in parlamentu Irana, Svetu, Komisiji, podpredsednici Komisije/visoki predstavnici Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko ter Evropski službi za zunanje delovanje.

14.7.2016

MNENJE ODBORA ZA MEDNARODNO TRGOVINO

za Odbor za zunanje zadeve

o strategiji EU do Irana po jedrskem sporazumu
(2015/2274(INI))

Pripravljavka mnenja: Marietje Schaake

POBUDE

Odbor za mednarodno trgovino poziva Odbor za zunanje zadeve kot pristojni odbor, da v svoj predlog resolucije vključi naslednje pobude:

1. želi spomniti, da sklep Sveta o odpravi vseh z jedrsko energijo povezanih sankcij zoper Islamsko republiko Iran na podlagi izvajanja obveznosti iz skupnega celovitega načrta ukrepanja omogoča ponovno sodelovanje z Iranom in bo ustvarila priložnosti in koristi za obe strani, saj bo zagotovila potencial za ponovno odprtje iranskega trga evropskim podjetjem; opozarja, da ima Iran številčno, sorazmerno visoko izobraženo in mlado prebivalstvo ter eno najbolj raznolikih sestav BDP v regiji, potrebuje naložbe in je potencialni trg za visoko kakovostno evropsko blago;

2. ugotavlja, da so se številne izjave Komisije in delegacije EU v Iranu – med katerimi je zadnja vključevala podpredsednico/visoko predstavnico in sedem komisarjev – osredotočile na trgovino in gospodarske vezi;

3. poudarja, da utegneta biti trgovina in obnovljen dostop do svetovnega trgovinskega sistema, temelječega na pravilih, način za odpravo osamitve Irana ter da bi lahko bila trgovina pomembno orodje za okrepitev političnega dialoga in spodbuditev sodelovanja med državami v regiji, da bi se tako povečali regionalni razvoj, zaposlenost in stabilnost v širši regiji;

4. poziva k usklajenosti med trgovinsko politiko EU in načeli energetske politike EU ter verjame, da morajo biti vsi trenutni in prihodnji projekti in naložbe EU v Iranu popolnoma v skladu z dolgoročnimi cilji EU glede razogljičenja;

5. je zaskrbljen zaradi visoke stopnje korupcije in sankcij za izogibanje trgovini, ki so povzročile porast sive ekonomije in ogrožajo evropske naložbe; zato poudarja, da se je v Iranu treba boriti proti korupciji, povečati preglednost ter razviti dejanski zasebni sektor in tržno gospodarstvo;

6. želi spomniti, da trgovinska politika EU prispeva k varstvu in spodbujanju vrednot, ki jih zagovarja Unija; poudarja, da morajo morebitno obnovitev trgovinskih vezi med EU in Iranom pospremiti precejšnje izboljšave na področju spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin v Iranu, pa tudi delovnih, socialnih in okoljskih mednarodnih standardov; meni, da je oprijemljiv napredek na teh področjih izjemno pomemben za obnovitev poslovnih in naložbenih vezi, s čimer bi se izboljšali življenjski pogoji in blaginja Irancev; želi spomniti, da je Iran podpisnik Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah ter Konvencije o otrokovih pravicah, ter ga poziva, naj dosledneje izpolnjuje svoje mednarodne obveznosti;

7. ugotavlja, da je 70 % iranskega gospodarstva pod nadzorom države, kar bi utegnilo povzročiti težave za evropska podjetja v tej državi, in da bi povečan obseg trgovine lahko okrepil ekonomsko, vojaško in politično moč nekaterih neizvoljenih posameznikov; poziva Komisijo, naj dve leti po odpravi sankcij predloži poročilo o morebitnih ovirah za evropska podjetja v Iranu in o učinku, ki bi ga lahko ti trgovinski odnosi imeli v Iranu; poudarja, da je pomembno, da Iran razvije okolje, ki bo omogočalo mednarodne naložbe, in da to naredi v skladu s priporočili Projektne skupine za finančno ukrepanje na področju pranja denarja (FATF);

8. poudarja, da se Iran sooča s številnimi okoljskimi vprašanji, tudi pomanjkanjem vode in degradacijo tal, in da bi morala EU z izkoriščanjem polnega potenciala poslovnega sodelovanja sodelovati z Iranom, da bi okrepila varstvo okolja in spodbudila okoljsko trajnostni razvoj;

9. ugotavlja, je sedanji mandat EU za pogajanja o sporazumu o trgovini in sodelovanju z Iranom zastarel; poziva EU, naj preuči možnost ponovnega začetka pogovorov za pristop Irana k Svetovni trgovinski organizaciji (STO), saj bi članstvo v njej dodatno liberaliziralo gospodarstvo Irana, to pa bi spodbudilo gospodarsko rast, vključilo državo v svetovni sistem, temelječ na pravilih, zagotovilo mehanizem za podporo potrebnim reformam v Iranu ter zagotovilo odgovornost te države glede mednarodnih obveznosti; poudarja tudi, kako pomembno je za Iran, da razvije gospodarske in trgovinske odnose z regionalnimi akterji ob ustreznem upoštevanju predpisov STO, da bi oblikoval enoten gospodarski in trgovinski blok; poudarja, da lahko EU zagotovi svoje strokovno znanje in podporo za razvoj in vzpostavitev tega regionalnega dialoga; poziva Komisijo, naj razišče možnosti za okrepitev trgovinskih in naložbenih vezi, da bi se tako Iran približal predpisom STO, Komisija pa bi zaščitila evropske naložbe; poudarja, da bi formalni pogajalski okvir EU omogočil uporabo celotnega vpliva največjega povezanega trga in gospodarskega bloka ter vzpostavitev foruma za izmenjavo in dialog;

10. meni, da Iran kljub temu, da so bile z evropskimi podjetji podpisane številne pogodbe, ni zmožen izpolniti svojih obveznosti zaradi pomanjkanja likvidnosti, kar pomeni, da je proces odpiranja Irana ujet v začaran krog;

11. izpostavlja, da jedrski dogovor ne vpliva na nekatere sankcije ZDA, ki bodo ostale v veljavi, zlasti sankcije v zvezi s kršitvami človekovih pravic, podpiranjem terorizma in testiranjem balističnih raket; obžaluje, da še vedno veljavne sankcije ZDA omejujejo politični prostor EU, evropskim podjetjem, ki poslujejo z ameriškimi podjetji, pa onemogočajo poslovanje v Iranu; meni, da je neprimerno, da bi bila EU odvisna od vlade ZDA v smislu pravne varnosti in predvidljivosti, ter poziva Komisijo in ESZD,

naj nadaljujeta dialog in sodelovanje z ZDA, tudi z odobritvijo začasnih oprostitev, dokler ne bo dosežen dogovor o stalni rešitvi;

12. meni, da je treba zaradi pravne negotovosti pri naložbah v Iranu, ki je posledica ekstrateritorialnih zakonov ZDA in dejstva, da se transakcije opravljajo v dolarjih, spremeniti pristop k trgovanju z Iranom; poziva, naj bo valuta pri transakcijah z Iranom euro, da bi tako oblastem ZDA preprečili nalaganje kazni, kot so jih v preteklosti naložile nekaterim evropskim bankam;

13. je seznanjen, da želi EU diverzificirati energetske vire in da je Iran eden ključnih akterjev na mednarodnem trgu z energijo, zato podpira nadaljnje sodelovanje z Iranom na tem področju; spodbuja izvoz nafte in plina iz Irana v Evropo ter okrepljeno sodelovanje pri razvoju novih tehnoloških rešitev, obnovljivih virov energije in energetske učinkovitosti;

14. poudarja potencial odprtega in varnega interneta v Iranu za digitalno gospodarstvo; ponovno poziva k učinkovitemu režimu za nadzor evropskega izvoza, s katerim bi preprečili zlorabo blaga in tehnologij z dvojno rabo za kršitve človekovih pravic in proti EU;

15. ugotavlja, da je učinkovito izvajanje smernic za družbeno odgovornost gospodarskih družb nujno, če želimo, da bodo imeli tesnejši trgovinski odnosi med EU in Iranom pozitiven učinek na celotno iransko družbo;

16. poziva, naj se posebna pozornost nameni vlogi malih in srednjih podjetij iz EU in Irana pri krepitvi trgovinskih odnosov;

17. poudarja zlasti potrebo po rasti v Iranu, ki bo uravnotežena po spolu in vključujoča; poziva, naj se posebna pozornost nameni vlogi žensk v Iranu, ki se soočajo s pravno diskriminacijo, ter evropskim ženskam, ki obiskujejo Iran in bi jih lahko od potovanja v to državo odvrnila zahteva po nošenju verskih simbolov.

IZID KONČNEGA GLASOVANJA V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE

Datum sprejetja	14.7.2016
Izid končnega glasovanja	+: 25 –: 4 0: 4
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	William (earl) Dartmouthski, Laima Liucija Andrikienė, Maria Arena, Karoline Graswander-Hainz, Yannick Jadot, Ska Keller, Jude Kirton-Darling, Alexander Graf Lambsdorff, Bernd Lange, Emmanuel Maurel, Anne-Marie Mineur, Sorin Moisă, Godelieve Quisthoudt-Rowohl, Inmaculada Rodríguez-Piñero Fernández, Marietje Schaake, Helmut Scholz, Joachim Schuster, Joachim Starbatty, Iuliu Winkler, Jan Zahradil
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Reimer Böge, Victor Boştinaru, Klaus Buchner, Gabriel Mato, Bolesław G. Piecha, Pedro Silva Pereira, Ramon Tremosa i Balcells, Wim van de Camp, Jarosław Wałęsa, Pablo Zalba Bidegain
Namestniki (člen 200(2)), navzoči pri končnem glasovanju	Mara Bizzotto, Bernd Kölmel, Jozo Radoš, Dariusz Rosati, Mylène Troszczynski

IZID KONČNEGA GLASOVANJA V PRISTOJNEM ODBORU

Datum sprejetja	6.10.2016
Izid končnega glasovanja	+: 38 –: 15 0: 8
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Lars Adaktusson, Michèle Alliot-Marie, Petras Auštrevičius, Bas Belder, Goffredo Maria Bettini, Mario Borghezio, Elmar Brok, Klaus Buchner, James Carver, Fabio Massimo Castaldo, Javier Couso Permuy, Georgios Epitidios (Georgios Epitideios), Knut Fleckenstein, Eugen Freund, Iveta Grigule, Richard Howitt, Sandra Kalniete, Tunne Kelam, Afzal Khan, Janusz Korwin-Mikke, Andrej Kovačev (Andrey Kovatchev), Eduard Kukan, Ilhan Kyuchyuk (Ilhan Kyuchyuk), Arne Lietz, Barbara Lochbihler, Sabine Lösing, Ramona Nicole Mănescu, David McAllister, Tamás Meszerics, Francisco José Millán Mon, Pier Antonio Panzeri, Dimitris Papadakis (Demetris Papadakis), Ioan Mircea Paşcu, Vincent Peillon, Alojz Peterle, Tonino Picula, Kati Piri, Cristian Dan Preda, Jozo Radoš, Sofia Sakorafa, Jacek Saryusz-Wolski, Charles Tannock, László Tőkés, Ivo Vajgl, Elena Valenciano, Johannes Cornelis van Baalen, Boris Zala
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Laima Liucija Andrikienė, Angel Džambazki (Angel Dzhambazki), Christian Ehler, Andrzej Grzyb, András Gyürk, Liisa Jaakonsaari, Marek Jurek, Marietje Schaake, Jean-Luc Schaffhauser, Igor Šoltes, Dubravka Šuica
Namestniki (člen 200(2)), navzoči pri končnem glasovanju	Liliana Rodrigues, Judith Sargentini, Bogdan Brunon Wenta